

«Some researchers believe that media reflect 'reality', others that they 'co-orchestrate' dominant beliefs, etc. which are around anyway, others still that media create 'reality'»
(Leitner, 1997:188)

Introducció ²

Diferents disciplines de les ciències socials han usat i usen per a la recerca dades lingüístiques procedents dels mitjans de comunicació de massa. Aquests tipus de dades, que són fàcilment observables i obtenibles, d'alta qualitat i no interferides per la presència de l'investigador en el procés de recollida, han permès, doncs, múltiples investigacions, la majoria de les quals s'han centrat en els dos gèneres més comuns a tots els mitjans de comunicació: les notícies i la publicitat. De manera especial, aquests dos gèneres es configuren com a vehiculadors fonamentals de continguts i de llenguatge.

La funció dels mitjans de comunicació en la difusió de continguts és un aspecte a bastament acceptat. No debades els *mass media* han estat considerats subsistemes de cultura en la mesura que la selecció o deformació que un mitjà faci d'un determinat contingut informatiu n'influencia la seva recepció. Tanmateix, el component lingüístic ha mantingut el seu paper preeminent i s'ha constituït en el principal agent de difusió de models, malgrat la importància creixent de la imatge i a pesar que la comunicació de masses presenti característiques diferencials respecte de la interacció cara a cara: emissors múltiples, audiència simultània, fragmentada, multilateral i heterogènia i absència de *feed-back* (Bell, 1991). Així, doncs, a banda de la importància de la televisió com a configuradora i vehiculadora de models d'ús lingüístic (Bassols, 1987:8) sobretot entre el públic infantil, cal tenir en compte el paper de la ràdio com a peça indispensable per a la divulgació del model oral oficial.

De fet, al nostre país, el desvetllament de l'interès per l'estudi de la llengua oral i pels processos d'establiment de la varietat estàndard s'ha vist en gran mesura esperonat per les necessitats que es deriven de l'ús de la llengua catalana en els mitjans de co-

municació audiovisuals ⁴ (IEC, 1986, 1990a, 1990b, 1992).

Objectius

Des del punt de vista sociolingüístic, les relacions d'interdependència que s'estableixen entre la llengua oral i la llengua escrita, que es materialitzen en diversos registres (Gregory i Carroll, 1978), són una de les característiques que afecten tant els mitjans de comunicació orals com els escrits. Així doncs, malgrat que un missatge es difongui a través del canal escrit, la recepció sovint es produeix per via oral —pensem en les notícies que es redacten a partir d'una roda de premsa. Pel que fa als mitjans pròpiament orals, és freqüent que responguin a l'esquema de textos escrits per ser llegits: el cas paradigmàtic el constitueix el llenguatge dels noticiaris, que per les seves particularitats té gran poder determinant de l'ús lingüístic general (Xirinachs, 1990).

El contingut d'aquest article, que participa de l'objectiu central de la recerca del grup EMCON: determinar l'ús lingüístic dels professionals de la ràdio a Lleida, és una aproximació descriptiva al registre oral i formal dels informatius radiofònics. La descripció parteix d'un corpus de treball que conté una mostra representativa de les emissions en desconnexió de totes les cadenes de gran abast que emeten a la ciutat de Lleida.⁵ Aquest plantejament descriptiu ha de conduir finalment a la formulació d'una proposta referencial per a la ràdio lleidatana.

La nostra tasca parteix precisament de diversos treballs que basen la formulació de propostes concretes a partir d'una fase de descripció lingüística prèvia: l'estudi sobre la llengua dels locutors de ràdio i televisió francòfones al Quebec (Rochette i Bédard, 1984) o la recerca sobre l'acceptació de l'estàndard en l'anglès parlat en les emissores de ràdio de la BBC (Burfield, 1979). En el cas català, tot i l'escassetat d'estudis

Autores

Imma Creus, Sílvia Romero
EMCON,¹ Universitat de Lleida

Aquest article és una aproximació descriptiva al registre oral i formal, segons el model estàndard referencial, dels informatius radiofònics de Lleida.

d'aquest tipus, destaca el treball sobre la llengua a TV3 (Bassols, 1997), i especialment l'anàlisi de la llengua estàndard dels diferents emissors en els noticiaris (Dolç i Teruel, 1997).

Breu caracterització de la ràdio lleidatana

La nòmina d'emissores que formen l'espai radiofònic lleidatà correspon a una tipologia tradicional que gira bàsicament a l'entorn de dos eixos: emissores públiques i emissores privades, que en tots els casos emeten en desconexió. Aquesta subordinació a emissores nacionals o autonòmiques determina en la majoria dels casos l'organització interna i la programació, que, tot i les diferències entre les diverses emissores, permet oferir una visió unitària de la ràdio lleidatana.

Pel que fa a l'organigrama —i en especial a l'equip professional que el forma— gairebé en tots els casos trobem una xarxa humana i tècnica reduïda però autosuficient. Tanmateix, des del nostre punt de vista, l'àrea més deficitària és la de l'assessorament lingüístic, ja que en cap cas es disposa de professionals dedicats exclusivament a aquesta tasca. Per tal de suplir aquesta mancança, diferents emissores utilitzen estratègies compensatòries com ara recórrer al periodista amb més domini de la llengua, a l'assessorament extern que faciliten les seues centrals, o confien en la formació suficient de cada professional, donat que es tracta de plantilles amb una franja d'edat entre els 25 i els 30 anys que han accedit a l'aprenentatge de la llengua catalana a través de l'escolarització.

Quant a l'oferta programàtica, l'aspecte fonamental és que totes les emissores produeixen informatius i publicitat. En alguns casos s'hi afegeix l'emissió de magazins de producció pròpia, en què s'inclouen tertúlies, propostes culturals, entreteniments, espais musicals, etc.

Model lingüístic referencial

Prèviament a la descripció, presentem els trets fonètics i morfològics de referència, establerts a partir de la proposta de l'IEC (1990 i 1992), a pesar de les mancances respecte del nord-occidental, que complementem amb la proposta de Segarra & Farreny (1996). En conjunt, però, es tenen en comp-

te els estudis específics que s'han ocupat de la llengua dels mitjans de comunicació orals (Ferrando, 1990; Aragonés, 1995; Beltran, 1986; Lacreu, 1990; Mollà, 1990), especialment referents a l'àmbit del català occidental.

1. Realitzacions fonètiques nord-occidentals (històriques) reconegudes per l'IEC com a formes corresponents a la varietat estàndard

1.1 Realització /e/ < E/I/OE del llatí: negre, estret, pena, francès, pobret

1.2 Manteniment de /a/, /ε/, /e/ en posició àtona: zones, sanitàries, determinades, casa, cases

1.3 Reducció a /o/ de /o/-/ɔ/ en posició àtona: novembre, impotència

[o] > [ɔ] cançoner (cançó), doctor (doctoral)

[ɔ] > [o] novè (<nou), proper (<prop)

1.4 La realització africada de la sibilant prepalatal sorda [tʃ] en posició inicial de mot o postconsonàntica: xic, punxa

1.5 La pronunciació [j] semivocal davant fricativa prepalatal sorda: caixa, peix

1.6 La realització [dʒ] de les *j*, *g* inicials o postconsonàntiques: jove, menjar

L'IEC l'atribueix al valencià i és poc freqüent en nord-occidental

1.7 La realització com a oclusius llargs o com a aproximants [bbl], [gg] / [βl], [ɣl] dels grups *-bl-*, *-gl-* en mots com: poble i segle

1.8 Els plurals en *-ns* dels antics proparoxítons: hòmens, àsens, òrfens, ràvens

1.9 Distinció *-e/-a* en els substantius i adjectius acabats en *-ista*: artist[e/ε], egoist[e/ε]

1.10 Les formes *meua*, *teua*, *seua* del possessiu femení

1.11 Ús invariable del numeral *dos*

1.12 Variants [j]o, [j]a del pronom de 1a persona i de l'adverbi (que són pròpies del nord-occidental i d'altres varietats)

1.13 Ús proclític de les formes plenes dels pronoms febles no apostrofats *me*, *te*, *se*, *ne*, *vos*. Combinacions *m'ho* ['mew], *t'ho* ['tew], *s'ho* ['sew]

1.14 Increment incoatiu *-ix/-is*: servixes, servix, servixen (present indicatiu); servix (imperatiu)

1.15 Les desinències *-e/-a*, *-es*, *-e/-s*, *-en* del present de subjuntiu: cante, cantes, cante, canten; perda, perdes, perda, perden; dorma, dormes, dorma, dormen

1.16 Desinències de l'imperfet de subjuntiu *-esses*, *-éssem*, *-ésseu*, *-essen*; *-isses*...: cantesses, cantéssem...

1.17 Manteniment de *-e* en la 3a persona del present d'indicatiu, de l'imperfet i del

condicional: cant[ɛ], cantav[ɛ], servi[ɛ], cantari[ɛ]

1.18 Les variants *sigut* i *set* del participi del verb *ser*

1.19 *Tindre* i *vindre*

1.20 *Traure*, *jaure*, *nàixer*: *trac*, *traus*, *trau*, *trauen*

2. Realitzacions fonètiques nord-occidentals (històriques) no considerades per l'IEC com a estàndards o que es consideren admissibles només en textos informals

*2.1 Pronúncia de [a] en els grups de /e/ inicial travada *en-*, *em-*, *es-*, *eix-*: [a]n acabat, [a]mbús, [a]strella, [a]ixugar

*2.2 Pas de *a>e* en contacte amb *i* tònica posterior: mel[ɛ]ngia, ll[ɛ]tí, s[ɛ]gí

*2.3 Tancament de *o>u* en contacte amb /ɛ/, /i/, /u/ tòniques posteriors: c[u]sir, J[u]an, J[u]sep

*2.4 La realització /ɛ/ de la *-a* desinencial d'adjectius i substantius: pudrid[ɛ], port[ɛ]

*2.5 La pronunciació de /j/ semivocal davant la prepalatal fricativa sonora *j*, *g*: bo[j]jos

*2.6 La realització com a /z/ de l'infix *-itz-*: reali[z]ar, organi[z]ar

*2.7 Pronunciació d'una *n* epentètica: mangrana, llangost

*2.8 Diftongació de l'àtona inicial *o->aw-*: [aw]brir, [aw]vella, [aw]liva

*2.9 Pas de *e>i* en contacte amb consonant palatal: g[i]ner, d[i]xar, s[i]nyor

Pas de *e>i* en posició postònica o final: ròn[i]c, préss[i]c

*2.10 La realització [j] de les formes *-jecc-*, *-ject-*: pro[j]ecte, in[j]ecció...

*2.11 La palatalització de certes consonants: feina [ˈfeɲe]

*2.12 Vocalització de la *-l >-w* en síl·laba inicial travada: a[w]fals, a[w]bergínia

*2.13 L'elisió de la *-r* dels infinitius davant de pronom àton: per guardá-hi, per escalfá's

*2.14 Variants de l'article masculí *lo*, *los*

*2.15 Variants *nostro*, *vostro*, només tolerades en els parlars baleàrics

*2.16 Flexió de gènere i nombre en adverbis invariables: *prouta*, *proutes*

*2.17 La variant *mos* del pronom àton de 1a persona plural: mos en anem

No s'accepta ni per a usos informals, tot i que l'IEC admet l'ús proclíctic d'altres formes plenes (*me*, *te*, *se*, *vos*) i les combinacions corresponents (veg. 1.13)

*2.18 Les formes d'auxiliaritat de 1a persona *hai*, *vai*, *fai*

*2.19 *Ha*, *ham*, *hau* del present d'indicatiu del verb *haver*

*2.20 Les formes del verb *ser*: *siré*, *siràs...*; *siria*, *siries*

*2.21 Les desinències de l'imperfet *-aia/-aie* del nord-occidental; *-eva*, *-iva* del pallarès

*2.22 Les desinències en *-o* del present de subjuntiu: *cantos*, *cànton*

*2.23 Les desinències *-essa*, *-issa* de la 1a, 3a i 4a persones de l'imperfet de subjuntiu: *cantessa*, *patissa*

No s'ha construït un cos de referència específic per a la resta d'aspectes gramaticals, sintàctics i lèxics, ni per als altres fenòmens comuns al català col·loquial, tot i que en el cas del lèxic hem utilitzat el material disponible del projecte *Diccionari de la pronúncia del català nord-occidental (lleidatà)*, del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Lleida.

Descripció del corpus: el model lleidatà

Les realitzacions fonètiques nord-occidentals reconegudes per l'IEC com a pròpies de la varietat estàndard (veg. trets 1.1 a 1.20) presenten, en el corpus d'estudi, les característiques següents:

- Es mantenen en general les realitzacions del vocalisme tònic (tret 1.1) tot i que excepcionalment es puguin recollir en locutors nord-occidentals interferències interdialectals com és el cas d'obertures de /ɛ/ en casos com [ˈmɛstrɛ], [kaˈðɛnes]. De la mateixa manera que es recullen realitzacions del tipus [kɛ], [dɛ], [ˈkarek] en locutors orientals.

- Es mantenen també els trets vocàlics àtons occidentals (trets 1.2 i 1.3). No obstant això, es documenta una tendència bastant generalitzada en locutors i emissores diferents cap a l'obertura a [a] de diverses partícules àtones (article determinat masculí singular i plural —*el*, *els*— i articles contractes —*del*, *dels*, *pel*, *pels*), especialment quan apareixen en posició d'inici de frase o de grup tonal. Ocasionalment es recullen casos d'interferències interdialectals com ara neutralitzacions de partícules àtones [lɔs], [dɔl], i fins i tot de partícules tòniques [ˈkə], per part de locutors nord-occidentals. També és una tendència general la reducció a /o/ de /o/ i /ɔ/ en posició àtona (tret 1.3), tot i que es documenta en els locutors d'una única emissora la interferència sistemàtica que consisteix en la reducció a /u/: [pruˈβinsies], [ˈmezus], [tuˈrna], etc.

- Quant al consonantisme, és de caràcter

general l'ús de la realització africada de la sibilant prepalatal sorda [ʃ] (tret 1.4), malgrat que sovint es recullen casos d'interferència [ʃifɾɛ], [ʃine], [ʃafek] sobretot a inici de mot, i de vacil·lació [ʃifɾɛ] i [ʃifɾɛ]. És també una tendència general la pronunciació de la semivocal davant fricativa prepalatal sorda [j] (tret 1.5): ['bajfɾɛ], ['dejfɾɛ]. Pel que fa les realitzacions dels grups *-bl-* i *-gl-* (tret 1.7), la més documentada és la contínua: [es'taβle], [respon'saβle], tot i la presència remarcable de realitzacions geminades: [do'bβle], [kriti'kabble].

- La realització de la forma patrimonial *meua, seues* (tret 1.10) és esporàdica, ja que les formes d'ús general són les formes escrites generals *meva*. Majoritàriament s'usa la forma femenina del numeral *dues* (tret 1.11), i fins i tot es documenten casos de la forma col·loquial central ['duyes] en locutors nord-occidentals. Quant a la forma masculina, l'ús majoritari és ['dɔs], que conviu amb la pronúncia ['dos].

- Dels trets recollits en els punts 1.12 a 1.17, referits a morfologia verbal, no s'ha documentat cap variant patrimonial; en tots els casos es tracta de realitzacions normatives. Quant a l'ús de les variants del participi del verb *ser*, conviuen les formes *sigut* i *estat* (generals en català nord-occidental) i, esporàdicament, es registren ocurrences de *set* (la variant del lleidatà).

- Finalment, pel que fa als trets 1.19 i 1.20 cal assenyalar que s'usen gairebé amb exclusivitat les formes *tenir* i *venir*, mentre que les formes *traure*, *jaure* i *nàixer* apareixen esporàdicament.

En resum, doncs, veiem que els trets fonètics patrimonials reconeguts per l'IEC són d'ús general, tot i les interferències interdialectals sobretot pel que fa al vocalisme àton. En canvi, els trets morfològics més documentats són, gairebé de manera absoluta, les solucions normatives.

Les realitzacions fonètiques nord-occidentals no considerades per l'IEC com a pròpies de l'estàndard oral presenten un ús irregular o bé resulten difícilment documentables, ja que es troben sovint restringides a repertoris molt tancats. És el cas dels punts 2.2, 2.7, 2.11, i esdevé el mateix en el cas de les variants morfològiques considerades pròpies de l'estàndard (punts del 2.14 al 2.22) donat que no es documenten variants patrimonials.

- La pronúncia de [a] en els grups de /e/ inicial travada *en-*, *em-*, *es-*, *eix-* (tret 2.1) és el tret fonètic d'ús més general. Es tracta d'un cas amb una alta freqüència d'apari-

ció i que presenta majoritàriament la pronúncia patrimonial, encara que també es registren casos de pronúncia estàndard. En el mateix sentit, és també d'ús general el tancament de o>u en contacte amb /ɛ/, /i/, /u/ tòniques posteriors [ku'zi] (tret 2.3); esporàdicament es registren, però, pronúncies induïdes per l'escrit [ʒo'an], [soβi'ra]. El tret 2.8 presenta freqüències d'aparició escasses, només testimonialment trobem formes patrimonials: [aw'liβes]. Relacionat amb aquest tret, cal assenyalar que s'observa una tendència important a l'obertura a /ɛ/ de la vocal final de les formes verbals de 3a persona singular del present i de l'imperfet d'indicatiu, fet que entraria en contradicció amb el tret 1.17 que assenyala la forma [e] com a pròpia del lleidatà. Continuant amb trets fonètics, cal remarcar que es produeix sistemàticament la sensibilització de la *-r* dels infinitius davant de pronom àton [aspe'raɾme].

- La resta de casos que documentem escassament són les formes verbals [ti'nim] i [si'ra] (trets 2.9 i 2.19).

- Finalment, cal remarcar com a fenomen fonètic a banda dels trets fonètics referencials, la tendència de determinats locutors a la relaxació articulatòria de [ʎ], sobretot en el topònim *Lleida* i els seus derivats ['jejðɛ], [jejða'ta], que s'estén a altres mots i en alguns locutors esdevé sistemàtic: ['jujtɛ], [kon'sej], etc.

Ens centrem a continuació en la descripció dels aspectes lèxics i sintàctics recollits en el corpus d'estudi. En aquest apartat ens ocuparem també de diversos trets fonètics que són propis de l'ús general del català i que no estan previstos en el model de referència que hem presentat.

- En el terreny de la fonètica sintàctica, cal destacar casos esporàdics d'ensordiment: el[s] efectes, històric[es] indemnitzacions, fin[s] i tot; no sensibilització de *-b* i *-s* de la preposició *amb* i el demostratiu *aquest* seguits de vocal: am[∅] ampolles, aque[∅]t oli, i vacil·lació en la pronúncia dels articles determinats femenins: *la* obertura, *l'im*portància, *la* expectació. Quant al consonantisme, destaquem casos d'interferència del castellà en la pronúncia de cator[s]e, vi[s]itant, empre[s]a, etc., sistemàtiques en alguns locutors que tenen el castellà com a llengua materna. També ultracorreccions que coincideixen amb l'ús general: comi[z]ions, mi[z]atge. En aquest apartat cal assenyalar la presència de les realitzacions [a'ʎet], [a'ʎesta], [a'ʎets] pròpies del palla-

rès, al costat de les formes nord-occidentals i normatives.

- A nivell lèxic, l'aspecte més notable és l'adequació normativa i la pràctica inexistència de barbarismes. Cal assenyalar l'escassetat d'interferències i de castellanismes, així com les catalanitzacions d'alguns topònims: Pequí, Afganistà, la Ri[^hɔʒ]a, que de vegades afecten la seva pronúncia.

- Quant a la sintaxi, es documenten calcs, duplicacions pronominals, addició d'elements sense funció sintàctica, interferències del castellà en l'ús de pronoms febles, ús vacil·lant de *per/per a*, deficiències en el canvi i caiguda de preposicions i construcció de complement directe amb preposició. És a dir, errors que podem considerar comuns del català tot i que els locutors tinguin coneixements mitjans de llengua catalana.

Conclusions

Aquesta primera descripció de la llengua que usen els professionals dels mitjans de comunicació lleidatans, segons el model estàndard referencial, revela un elevat grau de fidelitat normativa, molt evident a nivell lèxic, que coincideix amb la concepció bastant generalitzada entre aquest col·lectiu que «l'estàndard és lèxic». Aquesta fidelitat és també remarcable a nivell morfològic, on pràcticament no hem documentat casos de formes verbals patrimonials. Igualment són escassos els casos d'invariabilitat del numeral *dos*, d'adjectius possessius *seua* o d'infinitius *tindre*, *vindre*. Els trets morfològics, sobretot els verbals, es veuen desterrats probablement per la consciència d'incorrecció i per l'alt grau de dependència respecte de l'escrit que presenten els informatius.

Altrament, hem vist com a nivell fonètic es manté la fidelitat als trets vocàlics tòncics i àtons que caracteritzen la varietat lleidatana tot i les interferències i vacil·lacions que hem assenyalat; especialment l'obertura a [a] de l'article determinat masculí, que pot incloure's en un fenomen més general que afecta també formes reforçades de pronoms personals de 1a, 2a i 3a persona i possiblement es pugui relacionar amb el tret 2.1. Tal com hem apuntat, els principals trets consonàntics també es mantenen, malgrat les interferències i les vacil·lacions. Els fenòmens que afecten el nivell sintàctic —fonètica sintàctica i morfosintaxi— són comuns a l'ús oral d'altres varietats del català.

En definitiva, es constata la necessitat de concretar un model d'estàndard nord-occidental adaptat i adequat a les necessitats dels professionals dels mitjans de comunicació orals de l'àmbit nord-occidental (lleidatà). Per dur a terme aquesta tasca, però, pensem que és del tot convenient cercar vies de col·laboració entre els mateixos professionals dels mitjans de comunicació i d'altres institucions acadèmiques i culturals, sobretot pel que fa a l'assessorament lingüístic.

Bibliografia

ARAGONÉS, A. (1995). *La llengua del Baix Ebre i del Montsià. Un model de llengua estàndard oral*. Tortosa: Consorci per a la Normalització Lingüística.

BASSOLS, M.; RICO, A.; TORRENT, A. M. (1997). *La llengua a TV3*. Barcelona: Empúries.

BELTRAN, J. (1986). *L'estàndard occidental: una proposta sobre l'estàndard català a les terres del darrer tram de l'Ebre*. Barcelona: CIRIT, Generalitat de Catalunya.

BELL, A. (1991). *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell.

BURFIELD, R. W.; DONOGHUE, D.; TIMOTHY, A. (1979). *The Quality of Spoken English on BBC Radio*. London: BBC.

DOLÇ, M.; TERUEL, E. (1997). «Anàlisi dels programes informatius: els noticiaris (TN)». A: BASSOLS, M. [et al.] (1997). *La llengua a TV3*. Barcelona: Empúries, p. 33-41.

FERRANDO, A., ed. (1990). *La llengua als mitjans de comunicació*. València: Universitat de València.

GREGORY, M.; CARROLL, S. (1978). *Language and Situation: Language Varieties and their Social Contexts*. London: Routledge & Kegan Paul.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1986). «La llengua en els mitjans de comunicació de massa i especialment a la televisió». A: *Documents de la Secció Filològica I*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1990, p. 137-140.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1990a). «La llengua i els mitjans de comunicació de massa». A: *Documents de la Secció Filològica II*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans 1996, p. 31-36.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1990b). *Proposta*

per a un estàndard oral de la llengua catalana. I. Fonètica. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1992). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II. Morfologia*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

LACREU, J. ([1990] 1984). *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València: Universitat de València.

LEITNER, G. (1997). «The Sociolinguistics of Communication Media». A COULMAS, F., ed. *The Handbook of Sociolinguistics*. Oxford: Blackwell, p. 187-204.

MOLLÀ, T. (1990). *La llengua dels mitjans de comunicació*. Alzira: Bromera.

PONS, L. (1995). «Les modalitats de la llengua, els mitjans de comunicació i la publicitat». A: *Escola Catalana*, 319. Barcelona: Òmnium Cultural, p. 11-13.

ROCHETTE, C.; BÉDARD, É., ed. (1984). *La langue des animateurs de la radio et de la télévision francophones au Québec*. Québec: Éditeur Officiel du Québec.

SEGARRA, M.; FARRENY, M. (1996). «Estàndard nord-occidental: fonaments històrics i descripció del model». A: AGUSTÍ, A., ed. *El nord-occidental entre dues llengües? Actes de les Jornades d'estudi del català nord-occidental*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, p. 37-53.

XIRINACHS, M. (1990). «La influència dels mitjans de comunicació orals en la llengua». A: *Cultura*, 13, Barcelona, p. 27-42.

3. En aquest cas ens referim tant a la llengua oral com a la llengua escrita, per la qual cosa convé no oblidar la importància que també en aquest terreny adquireix la premsa.

4. La llengua vehiculada pels mitjans de comunicació de massa sovint s'ha valorat com un agent de recuperació nacional i de cohesió de les societats modernes.

5. Catalunya Ràdio, Ràdio Nacional d'Espanya a Catalunya, Ràdio Lleida-Cadena Ser, Onda Cero Lleida, Onda Rambla, Cadena Cope, Segre Ràdio i Com Ràdio-Freqüència Lleida. Els enregistraments de les emissores d'abast local integren un subcorpus d'estudi que serà analitzat en fases posteriors.

Notes

1. El grup de recerca EMCON (Estudi dels Mitjans de Comunicació Orals Nord-Occidentals) de la Universitat de Lleida està dirigit pel Dr. Joan Julià i integrat per Imma Creus, Rodolf González, David Guiu i Silvia Romero. Aquest projecte compta amb el finançament de l'Ajuntament de Lleida.

2. Aquest article és el resultat d'una primera aproximació descriptiva, presentada al seminari L'estàndard occidental: criteris i àmbits d'actuació, organitzat per la Direcció General de Política Lingüística i el Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Lleida, que va tindre lloc del 2 al 10 de setembre de 1998.